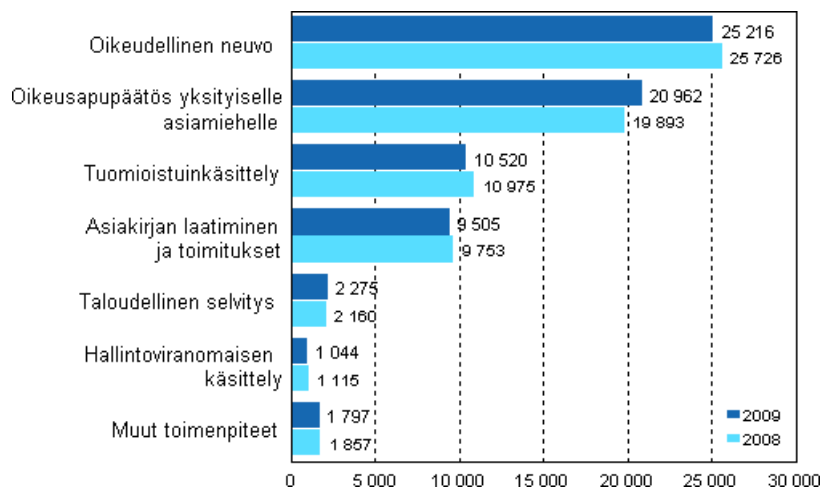

Julkinen oikeusapu 2009

Julkisen oikeusavun määrä edellisvuoden tasolla vuonna 2009

Valtion oikeusaputoimistoissa käsiteltiin vuonna 2009 yhteensä 71 300 julkisen oikeusavun asiaa, mikä oli 160 asiaa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Käsitellyistä asioista oli julkisten oikeusaputoimistojen antamaa oikeusapua 46 700 ja oikeusapupäätöksiä yksityiselle asiamiehelle 21 000 asiaa. Lisäksi käsiteltiin 3 600 muuta asiaa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemista luvuista.

Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat toimenpiteittäin 2008–2009

Vuonna 2009 oikeusaputoimistoissa käsitellyissä 71 300 oikeusavun asiassa yleisimmät toimenpiteet olivat oikeudellinen neuvo (35 %), oikeusapupäätös yksityiselle asiamiehelle (29 %), tuomioistuinkäsittely (15 %) sekä asiakirjan laatiminen ja toimitukset (13 %).

Julkinen oikeusapu pysyi vuonna 2009 määrältään ja laadultaan hyvin samanlaisena kuin muutamana edellisena vuotena. Eniten julkista oikeusapua annettiin rikosasioissa, avioliitto- ja perheoikeudellisissa asioissa sekä perintöasioissa. Yksityisten asiamiesten antaman oikeusavun määrästä 67 prosenttia kohdistui rikosasioihin. Oikeusavun asiakkaista 67 prosenttia oli alle 50-vuotiaita. Asiakkaista miehiä oli kolmisen tuhatta enemmän kuin naisia.

Noin 40 prosenttia oikeusaputoimistojen käsittelemistä asioista vuonna 2009 käsiteltiin samana päivänä. Keskimäärin asian käsittelyaika oli kolme kuukautta. Kolmessa prosentissa tapauksista käsittelyaika oli 18 kuukautta tai pidempi. Oikeusavun saajista 73 prosentilla oli kulujen omavastuuprosentti nolla. Tilastoissa ei ole mukana sellaisia oikeusavun saajia, joiden omavastuu oli 100 %, eli asiakas joutui maksamaan kulunsa itse.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Julkinen oikeusapu asiaryhmittäin 2004–2009.....4

Laatuseloste: Julkinen oikeusapu.....5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Julkinen oikeusapu asiaryhmittäin 2004–2009

Asiaryhmä	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Yhteensä	75 166	74 775	73 989	70 380	71 479	71 319
Avioliitto- ja perheoikeudelliset asiat	14 987	14 562	14 575	14 206	14 534	14 787
Eläke- ja muut sosiaalisiin etuuksiin liittyvät asiat	2 428	2 810	2 607	2 531	2 584	2 499
Huoneenvuokra-asiat	2 158	2 105	2 385	2 415	2 356	2 348
Irtain omaisuus	-	-	-	869	905	838
Katastrofiasiat	-	102	1	-	-	-
Kiinteistöasiat	1 720	1 827	1 853	1 697	1 693	1 693
Palvelusuhde- ja tasa-arvoasiat	1 523	1 427	1 444	1 504	1 728	1 809
Perintöasiat	10 954	10 881	10 832	10 369	10 476	10 059
Rikosasiat	27 107	26 929	26 259	24 975	25 134	25 307
Vahingonkorvausasiat	1 704	1 879	1 764	1 818	1 823	1 755
Velkomusasiat	3 207	2 953	2 870	2 659	2 788	2 744
Yksityishenkilön velkajärjestely	943	821	733	655	649	568
Muut asiat	8 435	8 479	8 666	6 682	6 809	6 912

Laatuseloste: Julkinen oikeusapu

1. Tilastotietojen relevanssi

Julkisen oikeusavun tilasto kuvaa julkisissa oikeusaputoimistoissa vuoden aikana vireillä olleita ja loppuun käsiteltyjä asioita.

Keskeistä tietosisältöä ovat julkisissa oikeusaputoimistoissa loppuun käsitellyt asiat oikeusapupiireittäin, oikeusaputoimistoittain, asialuokittain ja asiaryhmittäin käsittelyajan, omavastuuosuuden, toimenpiteen sekä hakijan iän ja sukupuolen mukaan. Tilastossa on lisäksi ns. työtili vuoden aikana vireillä olleista asioista.

Oikeusavulla tarkoitetaan sitä, että kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten oikeudellisen avustajan osittain tai kokonaan valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Asian laatu ja merkitys vaikuttavat siihen, mitä palveluja oikeusapuun kussakin tapauksessa kuuluu. Oikeudellista avustajaa ei määrätä ns. selviin asioihin, kuten riidattomiin avioeroihin tai yksinkertaisiin sakkojuttuihin. Näihin asioihin voi saada oikeudellista neuvontaa oikeusaputoimistoissa. Oikeudenkäyntiasioissa henkilö sen sijaan tarvitsee yleensä avukseen asiantuntevan avustajan, esimerkiksi nostamaan kanteen tai toimimaan rikoksesta syytetyn puolustajana oikeudenkäynnissä.

Oikeusavun antamista varten valtiolla on oikeusaputoimistoja, jotka sijaitsevat yleensä samoilla paikkakunnilla kuin käräjäoikeudet. Valtion oikeusaputoimistoissa oikeusapua tarjoavat julkiset oikeusavustajat. Oikeusapua antavat myös asianajajat ja muut yksityiset lakimiehet. Oikeusapua haetaan aina valtion oikeusaputoimistolta.

Oikeusapua ei anneta, jos asianosaisella on asian käsittelyn kattava oikeusturvavakuutus. Oikeusapua ei myöskään anneta yhtiöille tai yhteisöille. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi saada oikeusapua elinkeinotoimintaa koskevassa tuomioistuinasiaassa ja muussa elinkeinotoimintaansa liittyvässä asiassa vain, jos siihen on erityistä syytä.

Oikeusapu myönnetään hakijan tulojen, menojen, varallisuuden ja elatusvelvollisuuden perusteella. Myös hakijan avio- tai avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen tulot otetaan huomioon. Puolison tuloja ei huomioida, jos hakija on epäiltynä tai vastaajana rikosasiassa tai puoliso on jutussa hakijana vastapuolena. Kuukausittaisten käyttövarojen perusteella määritellään, myönnetäänkö hakijalle oikeusapua ja mikä on oikeusavun saajalle jäävä omavastuuosuus. Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka käyttövara ja varallisuus eivät ylitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahvistettavaa määrää.

Oikeusavun saajalta perittävät kulut muodostuvat oikeusapumaksusta sekä omavastuuosuudesta, jonka oikeusavun saaja maksaa oikeusavustajan palkkiosta ja kuluista tietyn prosenttiosuuden (20-75% -omavastuuosuuden) mukaan. Vuonna 2009 oikeusapumaksu oli 70 euroa. Oikeusapumaksua ei peritä, jos hakija saa korvauksetonta oikeusapua.

Jos oikeusapuhakemus hylätään, voi hylätystä hakemuksesta tehdä valituksen eli ratkaisupyynnön, joka osoitetaan tuomioistuimelle. Hakija toimittaa ratkaisupyynnön oikeusaputoimistolle, joka voi itse oikaista päätöksen. Mikäli oikaaisuun ei oikeusaputoimiston mielestä ole aihetta, se siirtää asian tuomioistuimen tutkittavaksi.

Rikoksesta epäillyllä on joissakin tapauksissa oikeus saada itselleen esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin puolustaja valtion varoin. Tärkeästä rikoksesta epäillylle tai pidätettynä tai vangittuna olevalle puolustaja määrätään hänen pyynnöstään. Omasta aloitteestaan tuomioistuin voi määrätä puolustajan henkilölle, joka on alle 18-vuotias tai joka ei kykene puolustamaan itseään. Näissä tilanteissa henkilö saa puolustajan taloudellisesta asemastaan riippumatta. Puolustajan palkkion maksaa valtio. Jos henkilö tuomitaan rikoksesta, hänen on korvattava puolustajan palkkio valtiolle, jolleivät hänen tulonsa oikeuta oikeusapuun. Korvauksen suuruus määräytyy kuten oikeusavussa. Puolustajaksi määrätään julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu lakimies. Yleensä tehtävään määrätään rikoksesta epäillyn itsensä esittämä henkilö.

Jos henkilö joutuu perheväkivallan, seksuaalirikoksen tai muun väkivaltarikoksen uhriksi, tuomioistuin voi määrätä hänelle esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntiavustajan tai tukihenkilön. Jos uhrilla on oikeudenkäynnissä vaatimuksia, tuomioistuin määrää hänelle avustajan. Jollei uhri esitä vaatimuksia,

hänelle voidaan määrätä tukihenkilö. Avustaja tai tukihenkilö määrätään uhrin tuloista riippumatta. Hänen palkkionsa ja kulunsa maksetaan valtion varoista.

Julkinen oikeusapu -tilasto ei sisällä tietoja valtion oikeusaputoimistoille vuonna 2009 siirtyneistä holhoustoimen yleisistä edunvalvontapalveluista.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu oikeusministeriön ylläpitämästä julkisten oikeusaputoimistojen asianhallintajärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Julia.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana julkisissa oikeusaputoimistoissa vireillä olleet asiat, jotka on kirjattu Juliaan. Tilastojen perusaineistona Juliaa voidaan pitää erittäin kattavana.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden keväällä ja julkaistaan myöhemmin samana vuotena.

Vuonna 2008 (1.1.) voimaan tulleiden aluemuutosten vaikutus:

Kemijärven ja Kuusamon oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kemijärvelle jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Kemijärven tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kuusamon oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Kemijärven toimiston tiedoissa.

Oulunseudun ja Raahen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Raahen jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Raahen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Oulunseudun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Raahen toimiston tiedoissa.

Lapuan ja Alavuden oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Alavudelle jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Alavuden tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Lapuan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Alavuden toimiston tiedoissa.

Rauman ja Uudenkaupungin oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Uuteenkaupunkiin jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Uudenkaupungin tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Rauman oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Uudenkaupungin toimiston tiedoissa.

Vuonna 2009 (1.1.) voimaan tulleiden aluemuutosten vaikutus:

Kemin ja Tornion oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Tornioon jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Tornion tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kemin oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Tornion toimiston tiedoissa.

Rovaniemen ja Kuusamon oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kuusamoon jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kuusamon tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Rovaniemen oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kuusamon toimiston tiedoissa.

Tampereenseudun ja Mäntän oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Mänttään jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Mäntän tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Tampereenseudun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Mäntän toimiston tiedoissa.

Joensuun ja Nurmeksen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Nurmekseen ja Lieksaan jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Nurmeksen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Joensuun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Nurmeksen toimiston tiedoissa.

Kokkolan ja Pietarsaaren oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Pietarsaaren jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Pietarsaaren tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kokkolan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Pietarsaaren toimiston tiedoissa.

Porin ja Kokemäen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kokemäelle jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kokemäen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Porin oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kokemäen toimiston tiedoissa.

Seinäjoen ja Kauhajoen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kauhajoelle jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kauhajoen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Seinäjoen oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kauhajoen toimiston tiedoissa.

Vaasan ja Närpiön oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Närpiöön jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Närpiön tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Vaasan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Närpiön toimiston tiedoissa.

Kuopion ja Nilsian oikeusaputoimistot yhdistyivät 1.9.2009 siten, että Nilsiaan jäi toimipaikka. 1.10.2009 alkaen Nilsian tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kuopion oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Tätä aiemmat tiedot näkyvät Kuopion toimiston tiedoissa.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja oikeusaputoimistojen käsittelemistä oikeusavun asioista julkaistaan internetissä Tilastokeskuksen PX-Web StatFin -tietokantapalvelussa osoitteessa <http://pxweb2.stat.fi> sekä vuosittain ilmestyvässä Oikeustilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja voi kysellä myös suoraan Oikeustilastot-vastuualueelta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilaston tiedot perustuvat julkisten oikeusaputoimistojen asiankäsitteilyjärjestelmästä (Julia), poimittuun aineistoon. Julia otettiin käyttöön kesäkuussa 2002, eivätkä esitetyt tiedot ole täysin vertailukelpoisia esimerkiksi Oikeustilastollisissa vuosikirjoissa tai muissa julkaisuissa ennen tilastovuotta 2003 esitettyjen oikeusapua koskevien tilastojen kanssa.

7. Yhtenäisyys

Julia-aineisto on yhtenäinen ja koko maan kattava vuodesta 2003 eteenpäin.

Tilastossa käytetyt asia- ja alueluokitukset löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokannasta.

Lisätietoja

Heli Hiltunen (09) 1734 3314
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma
oikeus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute